

hondo-hondotik

Mikel Muñoz Aranburu

(Mugarik Gabe eta Hemen eta Munduan taldeetako kidea)

Argentinaren etsenplua

Abenduaren 19an eta 20an, urtea bete zen Argentinako herria lapi-koak joz matxinatu zenetik eta De la Ruaren gobernu eta atzetik etorri ziren beste hiru gobernuak bota zituenetik. Beraz, garai ona da hau gogoratzeko zerk eragin zuen halako ekonomi krisia, kontuan izanik Argentina baliabide natural asko dituen herrialde aberatsa dela, eta hango herritarrek halako 6-10 elikatzeko adinako nekazaritza eta abelazkuntza dituela.

Hauxe izan da ekonomi krisiaren eragilea: globalizazio ekonomikoaren barruan Nazioarteko Diru Funtzak (NDF) bultzaturiko politika neoliberalak zorrotz bete izana. Videla jeneralaren diktadura militarrekin hasi zen dena. Garai hartan, odola isuriz eta indarkeria erabiliz, beste sistema bat ezarri zuten: produkzioan oinarrituriko ekonomia batetik espekulazioan oinarrituriko finantza errentako sistema batera pasatu ziren.

Horretarako, lehenik eta behin, zorpetze publikoa handitzeko politika oldarkor bat osatu zuten; horrek ekarri zuen estatua bera zorpetzea, eta beste horrenbeste egitera behartu zituen Argentinako enpresa publikoak. Argentina zorpetzea zen diktaduraren atzetik zeuden atzerriko interesen lehentasun nagusietako bat: kolpe militarra izan eta segituan, Nazioarteko Diru Funtzak milioi askotako kreditua eman zion Argentinari, eta mendealdeko bankuei aditzera eman zien Argentina herrialde aproposa zela garai hartako petrodolar soberakina birziklatzeko —petrodolar horiek ziren, hain zuzen, herrialde pobretu gehienek kanpo zorraren jatorria—. Diktadura militarren ondoren, Alfonsinen lehen gobernu demokratikoa iritsi zen: ez zuen aldatu ekonomiaren norabidea, eta parametro neoliberalen barruan utzi zuen; hala, onartu egin zuen diktadura garaian Estatuari sortutako zorra —ezen ez enpresa publikoe-na—, nahiz eta diru hori diktadoreen eta haien laguntzaileen esku zegoen, atzerrian. Gainera, eragile pribatuen zorra ere onartu zuen. Estatuak bere eginiko zorren artean zeuden enpresa eta banku multinazionalak —esaterako, Citybank, Firts National Bank of Boston, Deutsche Bank eta Bank of America— Argentinan zituzten filialenak.

Politika neoliberalak ezartzen diren guztietan bezala, Estatuak zorpetu eta gero xahutu egin zituzten Estatuaren, hau da, argentinaren ondasun guztiak, zorra ordaintzeko. Hori Alfonsinen gobernuaren atzetik

Argentinako herritarren protesta, iazko urte hasieran.

etorri zenak egin zuen: Menemen gobernuak. Enpresa publiko guztiak pribatizatzeari ekin zioten, zorrak zituztela argudiatu-rik, baina argudio hori zentzugabea zen, Estatuak bere gain hartu baitzituen zor guztiak, saldu baino lehen. Multinazional handiei saldu zizkieten, merke-zurrean; azken batean, multinazionalen mesederako izan zen. Horrek ekarri zuen berriz ere milaka milioi dolar esku pribatuetara pasatzea, batez ere Espainiako eta Ameriketako Estatu Batuetako multinazional eta bankuen eskuetara —Iberia, BBVA, BSCH, Repsol, Telefonica eta abar—. Prozesu horretan, galerak kolektibizatu eta irabaziak pribatizatu egin zituzten, eta, gainera, kontuak manipulatu egin zituzten, ondasun publikoetatik lapurtzeko.

Esaterako, Menemek YPFren balioa fin-
katzeko eskatu zion Ameriketako Estatu Batuetako Merrill Lynch enpresari, eta hark nahita aldatu zuen datua: ustiatzeko moduko petrolio erreserbak %30 gutxiago zirela esan zuen. Pribatizatu eta gero, ezkutaturiko erreserba horiek berriz agertu ziren kontuetan, eta horrek izugarritzko irabaziak ekarri zizkien jabe berriei, zeinak poz-
pozik zeuden kudeaketa pribatua publikoa baino askoz ere *hobe*a zelako.

Eta hori politika neoliberalak eragindako

ustelkeriaren erakusgarri bat besterik ez da. Argentinako ustelkeria ikaragarria izan da, baina ez da aski ekonomiaren hondamendia ulertzeko, nahiz eta NDFk hala sinetsarazi nahi digun, bere erantzukizuna ezkutatzeko. Ustelkeria, hain zuzen, ekonomiaren globalizazio prozesuari lotua dago, nahiz eta lehendik datorren; izan ere, ekonomia araugabetzeak kontrol tresnarik ez jartzea dakar. Hori, gainera, ez zaie komeni nazioarteko finantza erakundeei, esaterako NDFri eta Munduko Bankuari, etekinak ateratzen baitituzte hortik. Ekonomiaren globalizazio neoliberalaren prozesu batzuek —finantza merkatuen liberalizazioak, esaterako, eta multinazionalak kapitala pilatzeko Iparraldeko herrialdeek bultzaturiko zerga paradisuek— ustelkeria ekartzen dute, kapital ihesa laguntzen dutelako. Gaur egun Argentinako herritarrek eta enpresek atzerrian 160.000 milioi dolar dituztela kalkulatu da.

Arestian azaldutako guztiagatik, Argentinako kanpo zorra halako 15 handitu da diktadura hasi zenetik (1976ko martxoa): orduan 8.000 milioi dolarrekoa zen, eta orain 135.000 milioitik gorakoa da, nahiz eta tarte horretan Argentinak 200.000 milioi dolar itzuli dituen. Finantza magiaren kontuak.

Hartu zituzten ekonomi neurriak birbiltzeko, zerbitzu publikoak —hala nola osasun arloa— pribatizatu zituzten, eta guztiz zabaldu zituzten merkatuak. Beraz, bankuei eta multinazional handiei bakarrik egin die mesede Argentinako gobernu eskumakilek finantza kapital handiaren zerbitzuan bultzaturiko politika neoliberalak, eta herrialde osoa erreka jota utzi du.

Kolpe militarra gertatu eta aro neoliberalak hasi zenetik 25 urte igaro zirela, herrialdea odolusturik zegoen. Bankuen %90 eta industriaren %40 nazioarteko kapitalaren esku zeuden, eta inoizko atzeraldirik handiena zuen 1998ko ekainaz geroztik. Osasun arloa eta irakaskuntza txikiturik zeuden; 25 urte horietan, analfabetismoa %2tik %12ra igo zen, eta analfabetismo funtzionala %5etik %32ra. Batez besteko soldata, inflazioa kendurik, 1974koaren erdia besterik ez zen, eta langabezia %3tik %20ra igoa zen. Zerbitzu publikoak negargarri zeuden, eta pobrezia gero eta gehiago zabaltzen ari zen: 14,5 milioi pobre zeuden 37 milioi biztanleko herrialde batean. Horrek guztiak ekarri zuen Argentinako herritarren matxinada.

Matxinada piztu eta urtebetera, Argentinako egoera ez da hobetu inongo aldetatik; aitzitik, okertu egin da. Aski da gogoratzeko pobre bizi direnak 17 milioi direla orain. Ezin aipatu gabe utzi oraintsu komunikabideetan ikusi ditugun haurrak, gosez hilak 300 milioi pertsona elikatzeko adina elikagai ekoizten duen herrialde batean —teoria neoliberalarentzat, elikagaiak salerosgaiak besterik ez dira, eta horrek eragin du gosea—. Eta egoera ez da hobetu, egoera hori eragin zutenek segitzen dutelako agintzen. Duhalderen Gobernuak aurreko gobernuen politika bera egiten segitzen du, eta hartu beharreko neurriak, oraindik ere, NDFrekin eta AEBetako Gobernuarekin negoziatzen ditu, alde batetik, eta bankuekin eta nazioarteko multinazionalekin, bestetik.

Argentina ez da kasu bakana: han gertatzen ari dena munduko edozein herrialde-tan gerta daiteke, politika neoliberalen ondorioz, AEBetan, Europako Batasunean eta Japonian izan ezik. Izan ere, Saharaz hegoaldeko herrialde gehienek okerrera egin dute 30 urteotan, ekonomiaren globalizazioaren ondorioz, eta ez daude Argentinan baino hobeto.

Erredakzioan itzulia

esaldiak

«Sharonek ez gaitu bakean utziko. Palestinaren odol gehiago isuriz girotu nahi du Israelgo hauteskunde kanpaina»

SAEB EREKAT

(Palestinar Aginte Nazionalako ministroa)

«Gehienez ere beste zortzi urtez jardungo dut lan honetan. Aldi baterako kontratua duen langilea naiz»

VLADIMIR PUTIN

(Errusiako presidentea)

«Gure familian buruzagi politiko eta lider askok baino botere eta eragin politiko handiagoa izatera iritsi ginen»

EVELYN ROTHSCHILD

(NM Rothchilds & Sons bankuaren jabea)

«AEBek indar militarra atzerri politikaren tresna nagusitzat dute oraindik. Batzuetan, XIX. mendeko ikuspegia dutela dirudi»

ROBERT COOPER

(Diplomatiko britainiarra)